



Lovska zveza *Slovenije*

**ANALIZA ISKANJ OBSTRELJENE
VELIKE DIVJADI
v loviščih upravljavk LZS
v letu 2013**



Foto: Janez Šumak

Komisija LZS za lovsko kinologijo

Spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje obstreljene velike divjadi in medveda

Analiza iskanj za leto 2013

Konec meseca februarja 2014 smo prejeli zbrane podatke Komisije za lovsko informacijski sistem LZS - *Lisjak* leto 2013 in opravili analizo opravljenega dela v lovski kinologiji, konkretno tudi dejavnosti »krvosledništva«, ki je sestavni del lovske dejavnosti, saj vemo, da je iskanje obstreljene/ranjene divjadi po strelu z zakonom in podzakonskim aktom zahtevana obveznost lovcev. Analizo podatkov je opravila **delovna skupina za spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje ranjene in obstreljene divjadi**, ki deluje v okviru Komisije LZS za lovsko kinologijo (KLK LZS). Vodi jo **Ervin Feregotto**, ki je tudi za preteklo leto zbral vse podatke (aplikacija *Lisjak*) in pripravil *preglednice* in *grafe*. Ervinu za opravljeno delo velja posebna zahvala!

LIS - *Lisjak* z modulom Kinologija je last LZS. Vnos podatkov za lovsko kinologijo opravljajo pooblaščenec upravljavk lovišč - lovskih družin (LD). Ti podatki, če so natančni, nam predstavljajo uporabne podatke s katerimi lahko sklepamo o stanju v določenem segmentu lovske kinologije. V našem primeru spet o rezultatih dela vodnikov krvosledcev pri iskanju ranjene in obstreljene divjadi v preteklem letu. Prva splošna ugotovitev te analize je, da izražajo porast števila vodnikov uporabnih krvosledcev (mišljeni so vsi psi, ki so ustrezno šolani in preizkušeni za delo po krvni sledi) v primerjavi s predpreteklim letom (2012) in sicer se je njihovo število povečalo za 25. Vodniki so s svojimi krvosledci iskali ranjeno divjad v loviščih 357 LD od 416, ki so članice LZS (torej, iskali so ranjeno divjad v 86 % LD). Evidentiranih iskanj v letu 2013 je bilo 2.822 (v letu 2012 jih je bilo 3.242) kar nam pove, da je število iskanj kljub povečanemu številu psov upadlo za 420 iskanj. Tudi uspešnost opravljenih iskanj je izkazano manjša, saj je bilo v 2013 najdenih 1.116 glav obstreljene velike divjadi (1.342) ali 39,55 % (41,39 %). Na uspešnost pa vemo, da vpliva lahko več dejavnikov. Eden izmed teh pa je vsekakor tudi več opravljenih kontrolnih iskanj po domnevno zgrešenih streljih, ki pa so po ugotovljeni večletni statistiki okrog 10 % uspešna. Zanimive podatke posredujejo tudi preglednice, v katerih predstavljamo vrednost mesa (divjačine) in vrednost trofejnih delov najdene velike divjadi. Vodniki krvosledcev so s svojimi pasjimi pomočniki poiskali oz. našli (glede na naknadno finančno ovrednotenje) vsaj za 187.038 € vrednosti divjačine in trofej.

Seznam vodnikov krvosledcev je objavljen na osnovnih spletnih straneh LZS (za člane) in se zaradi posodobitve oz. nadgradnje programa (v sodelovanju Komisije LZS za informacijski sistem in KLK LZS v letu 2013) avtomatsko prenaša iz modula Kinologija. Zaradi strogih določb Zakona o varstvu osebnih podatkov (UL RS 94/2007) in Pravilnika o vodenju ter postopkih in ukrepih za varovanje osebnih podatkov v organizacijskem sistemu LZS, sprejetem 24. 5. 2008, pa ta analiza ne vsebuje več tudi seznama vodnikov krvosledcev.

Veljavna in kvalificirana iskanja obstreljene divjadi pa lahko opravljajo tudi drugi vodniki (ne glede na to, da niso vpisani na ta seznam...), pod pogojem, da imajo ustrezno preizkušene psa za delo po krvni sledi in da so vodniki tudi sami večji in usposobljeni za to delo.

Janez Šumak

Ljubljana, april 2014

Predsednik komisije LZS za lovsko kinologijo

Rezultati analize

Vodniki krvosledcev in njihovi psi so v letu 2013 opravili 2.822 evidentiranih iskanj divjadi. Pri teh iskanjih so bili v 1.116 primerih uspešni, v 1.706 pa ne (v teh številkah so sešteti rezultati iskanj ranjene/obstreljene divjadi in opravljenih kontrolnih iskanj). Veliko večja uspešnost je izkazana pri iskanju ranjene divjadi (ko je lovec na nastrelu ugotovil zadetek), saj je bila pri ranjeni divjadi uspešnost 69,28 odstotna. Za potrebe evidentiranih iskanj so vodniki s svojimi vozili letos opravili 56.161 km ter za iskanja skupno porabili 5.063 ur. Skupno število vodnikov, ki so iskali ranjeno divjad v letu 2013 je 339. V letu 2012 so iskali v loviščih 357 LD (od 416), ki so članice LZS (v 86 % LD).

Preglednica 1:

Število iskanj divjadi (spol, vrsta in star. kategorija) in uspešnosti iskanj v letu 2013

DIVJAD	RU	RN	RU/VRI (%)	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj
SRNJAK 2+ ,1+	299	94	75,70	53	410	352	504	41,12	856
SRNA 2+ ,1+	148	44	77,08	27	164	175	208	45,69	383
SRNJI MLADIČ	97	47	67,36	23	209	120	256	31,91	376
JELEN 2+, 1+	44	41	51,76	12	61	56	102	35,44	158
KOŠUTA 2+, 1+	34	22	60,71	14	25	48	47	50,53	95
JELENJE TELE	30	15	66,67	3	60	33	75	30,56	108
MUFLON	3	3	50	0	8	3	11	21,43	14
M. OVCA	1	2	33,33	2	4	3	6	33,33	9
M. JAGNJE	2	2	50	0	3	2	5	28,57	7
DIVJI PRAŠIČ	225	126	64,10	47	280	272	406	40,12	678
GAMS -KOZEL	22	7	75,86	4	19	26	26	50	52
G. KOZA	12	4	75	0	23	12	27	30,77	39
GAMS – MLADIČ	5	2	71,43	2	23	7	25	21,88	32
MEDVED	1	2	0,33	0	3	1	5	16,67	6
DRUGO	4	0	100	2	3	6	3	66,67	9
SKUPAJ	927	411	69,28	189	1.295	1.116	1.706	39,55	2.822

Pomen kratic v preglednici 1:

RU – ranjeno, uspešno

RN – ranjeno, neuspešno

VRI – vsa iskanja ranjene d.

KU – kontrolno, uspešno

KN – kontrolno, neuspešno

SU – skupaj, uspešno

SN – skupaj, neuspešno

VI – vsa iskanja

*Preglednica 2:***Primerjava števila iskanj v letu 2013 s predhodnimi leti**

DIVJAD	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DIVJI PRAŠIČ	416	341	413	606	456	623	693	1105	678
SRNJAK	561	595	546	596	809	832	969	829	856
SRNA	221	216	233	233	286	320	412	339	383
SRNJI MLADIČ	215	201	231	326	376	397	491	466	376
GAMS	87	93	75	74	148	110	166	129	123
MUFLON	19	27	30	33	33	29	43	47	30
JELEN	103	155	115	113	119	118	137	125	158
KOŠUTA	57	75	83	41	65	66	63	80	95
JEL. TELE	76	92	64	92	77	92	114	101	108
MEDVED	17	32	22	27	6	6	4	14	6
DRUGO	3	4	9	6	8	11	15	7	9
SKUPAJ	1.775	1.831	1.821	2.147	2.391	2.602	3.107	3.242	2.822

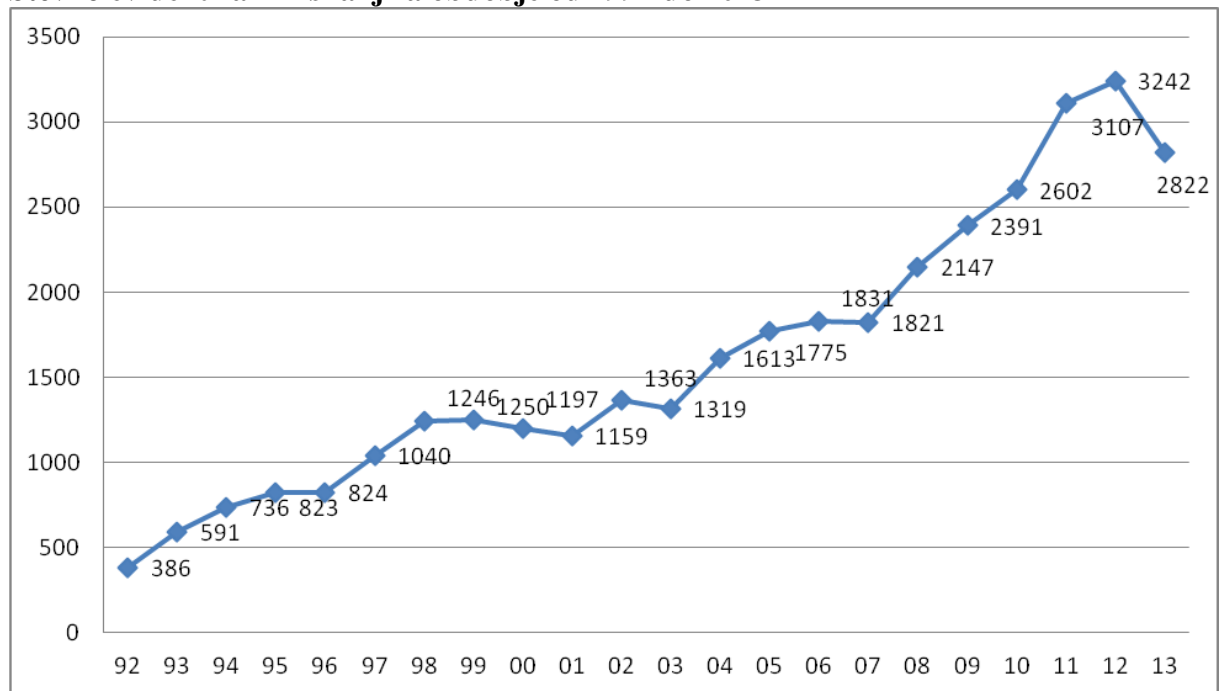
*Tabela 3:***Število iskalcev, iskanj, najdene divjadi in uspešnost iskanj za obdobje od 1992 do 2013**

Leto	Število evidentiranih iskalcev	Število evidentiranih iskanj	Število najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	234	60,62
1993	48	591	347	58,71
1994	67	736	456	61,96
1995	72	823	448	54,43
1996	84	824	455	55,22
1997	125	1040	624	60,00
1998	145	1246	666	53,45
1999	124	1250	681	54,50
2000	97	1197	635	53,86

2001	86	1159	606	52,30
2002	101	1363	719	52,75
2003	104	1319	629	47,70
2004	126	1613	797	49,41
2005	133	1775	837	47,15
2006	142	1831	858	46,86
2007	127	1821	801	43,87
2008	147	2147	997	46,44
2009	220	2391	1089	45,55
2010	273	2602	1099	42,24
2011	300	3107	1295	41,68
2012	314	3242	1342	41,39
2013	339	2822	1116	39,55

Graf 1:

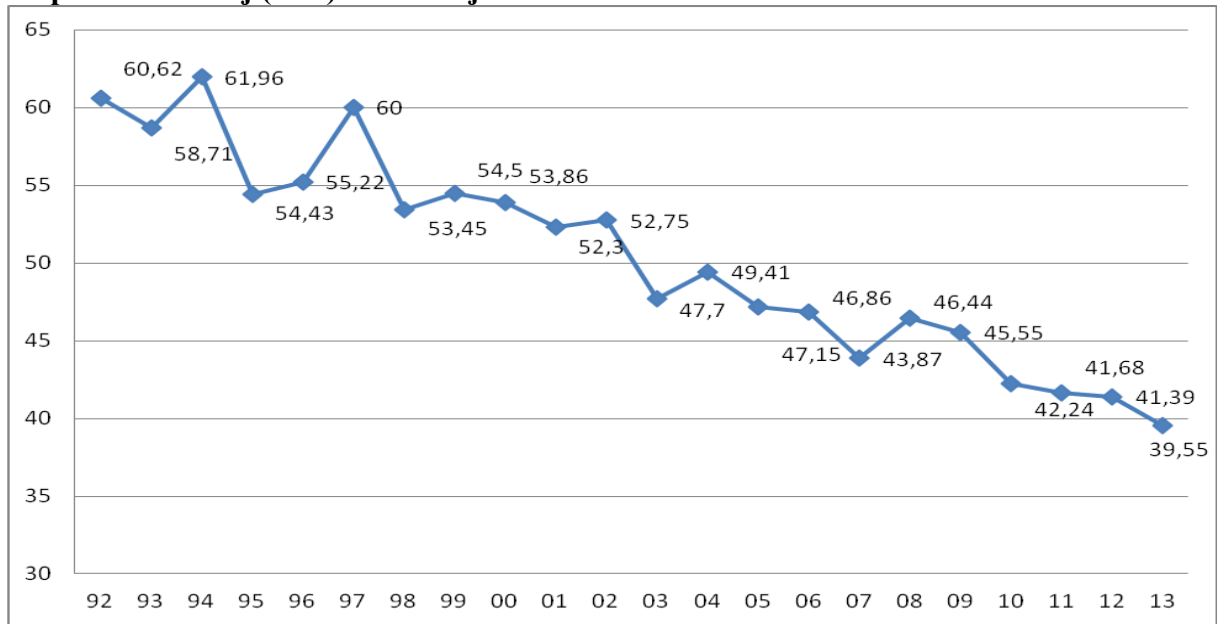
Število evidentiranih iskanj za obdobje od 1992 do 2013



Kot je razvidno iz **grafa 1**, se je do leta 2013 neprestano povečevalo število letnih iskanj, v letu 2013 pa je to število upadlo za 422 iskanj. Vzrok je potrebno iskati v upadu neevidentiranega števila vodnikov in psov, v številčno manjšem odstrelu divjadi ali neustreznem vnašanju (nevnašanju) podatkov.

Graf 2:

Uspešnosti iskanj (v %) za obdobje od 1992 do 2013



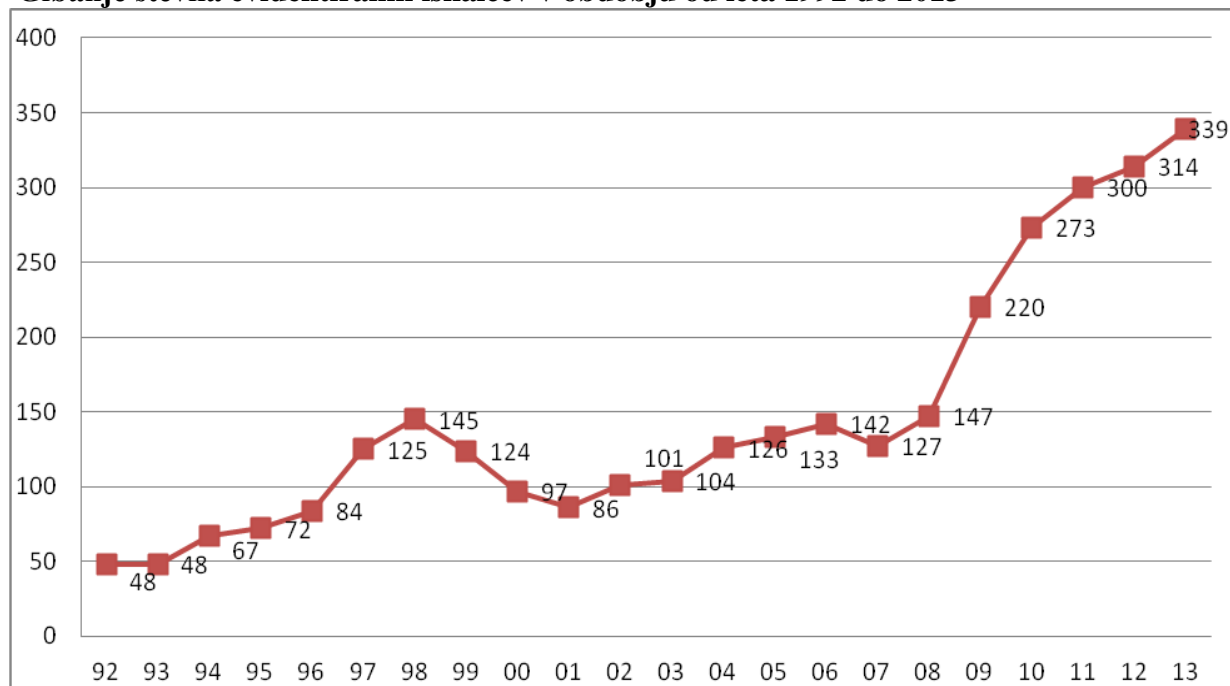
Kot pokaže **graf 2**, se uspešnost iskanj v desetletnem obdobju vsako leto zmanjšuje. Na upadanje uspešnosti vpliva več dejavnikov. Eden je gotovo ta, da je vse več kontrolnih iskanj, ki pa so kot ugotavljamo po večletni statistiki okrog 10 % uspešna.



Foto : Janez Šumak

Graf 3:

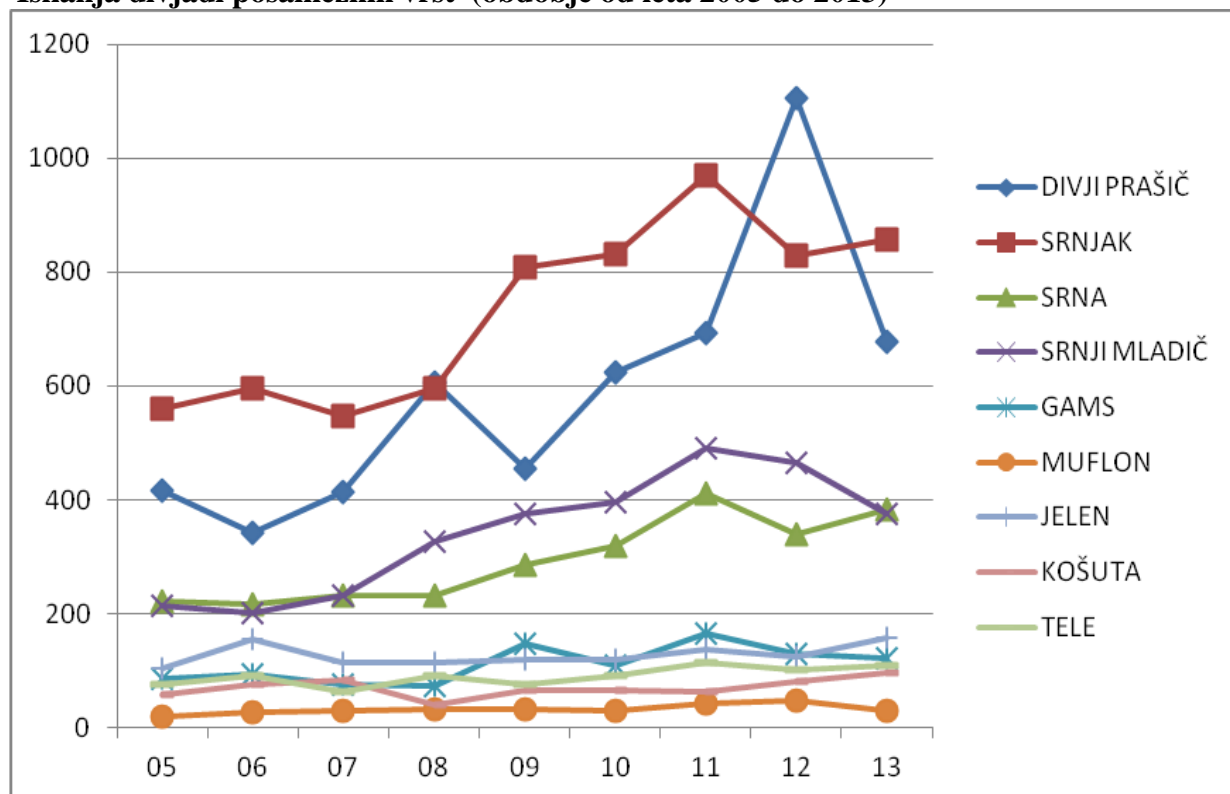
Gibanje števila evidentiranih iskalcev v obdobju od leta 1992 do 2013



Graf 3, ki predstavlja število preizkušenih lovskih psov za iskanje po krvni sledi, se vsako leto povečuje, število iskanj v letu 2013 pa je upadlo.

Graf 4:

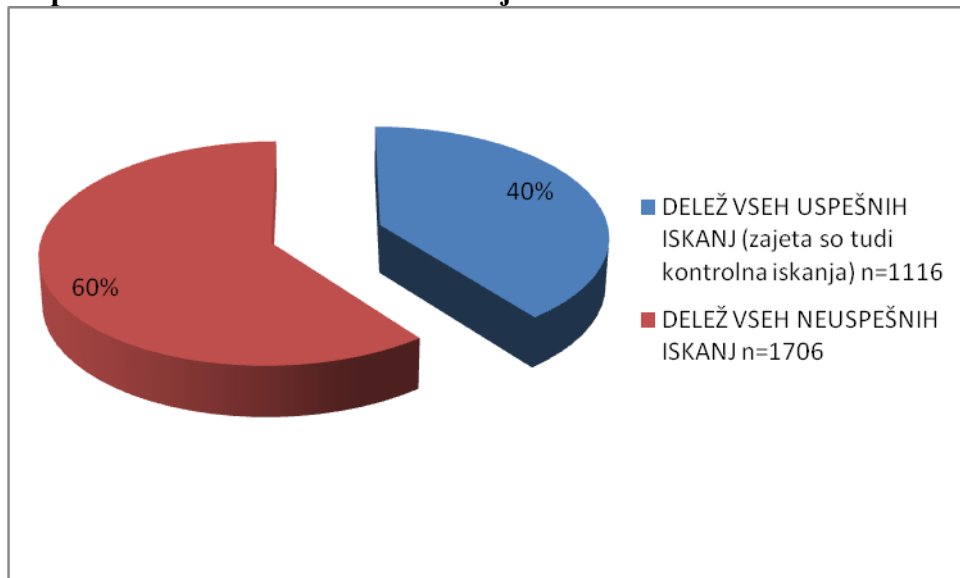
Iskanja divjadi posameznih vrst (obdobje od leta 2005 do 2013)



USPEŠNOST VSEH EVIDENTIRANIH ISKANJ:

Graf 5:

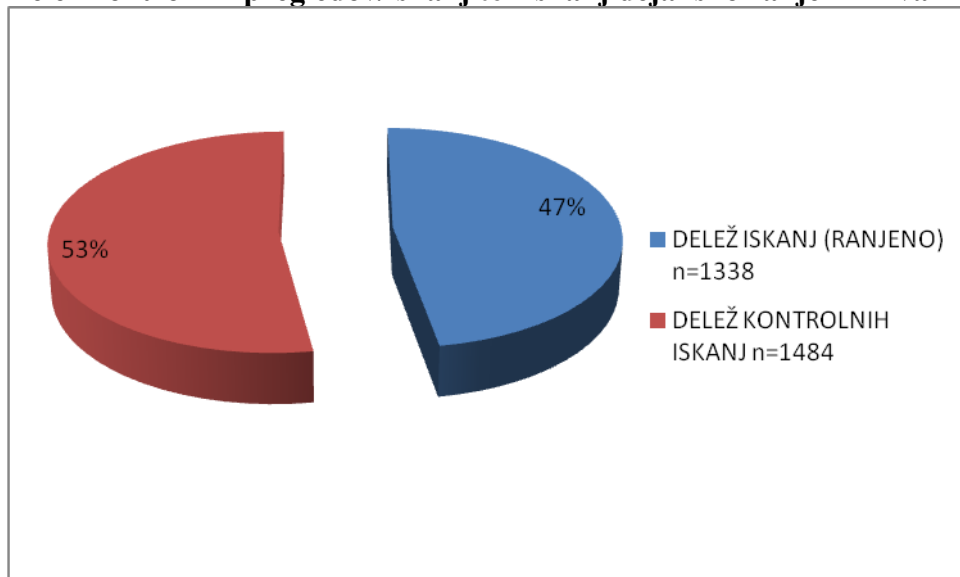
Uspešnosti vseh evidentiranih iskanj



Graf 5 nam predstavlja, da je bilo vseh iskanj (ranjeno + kontrolno) uspešnih 40 %.

Graf 6:

Delež kontrolnih pregledov/iskanj ter iskanj dejansko ranjenih živali

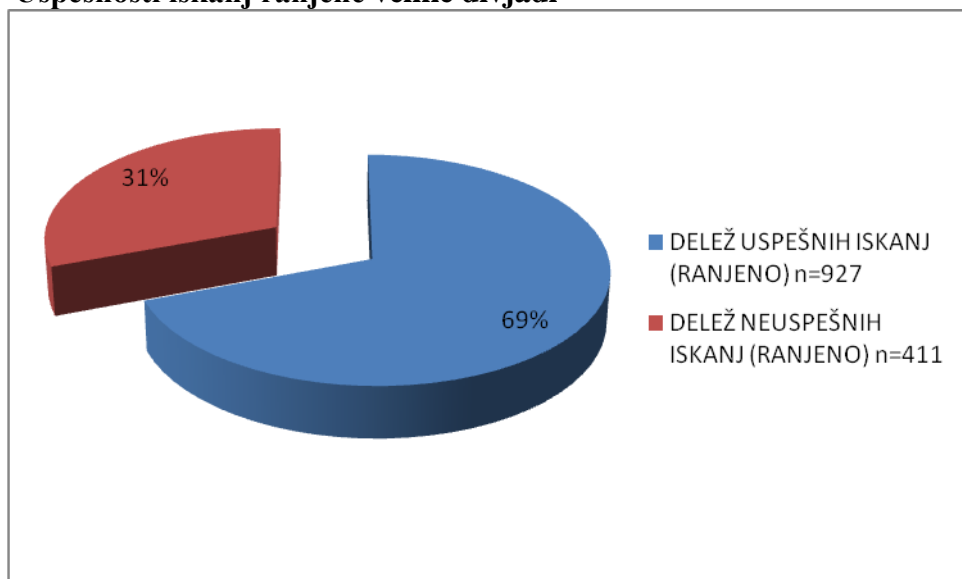


Graf 6 nam pove, da je bilo v letu 2013 za 6 % več opravljenih kontrolnih pregledov nastrelcev/iskanj kot iskanj očitno obstreljene velike divjadi.

USPEŠNOST ISKANJ RANJENE VELIKE DIVJADI:

Graf 7:

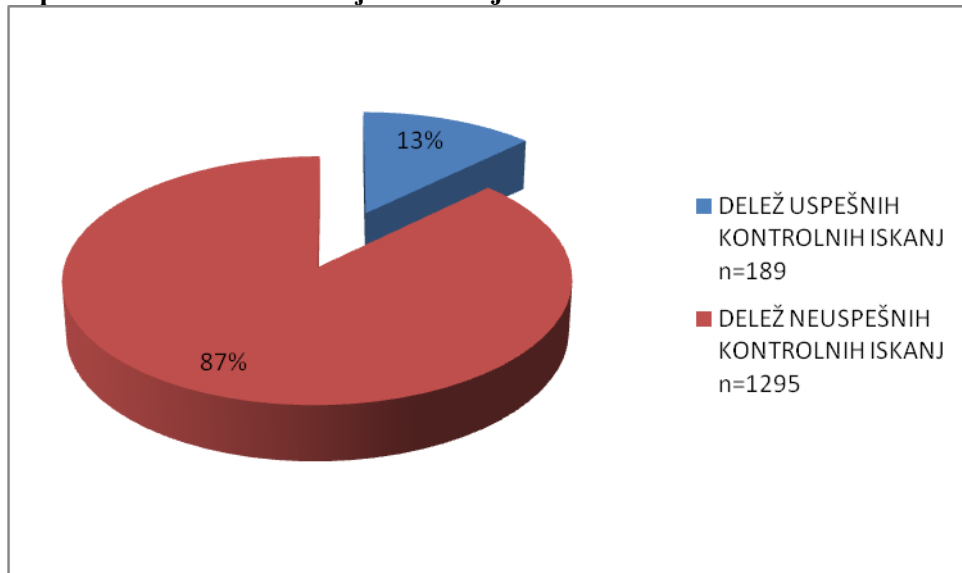
Uspešnosti iskanj ranjene velike divjadi



USPEŠNOST KONTROLNIH PREGLEDOV NASTRELOV IN ISKANJ:

Graf 8:

Uspešnosti kontrolnih iskanj velike divjadi

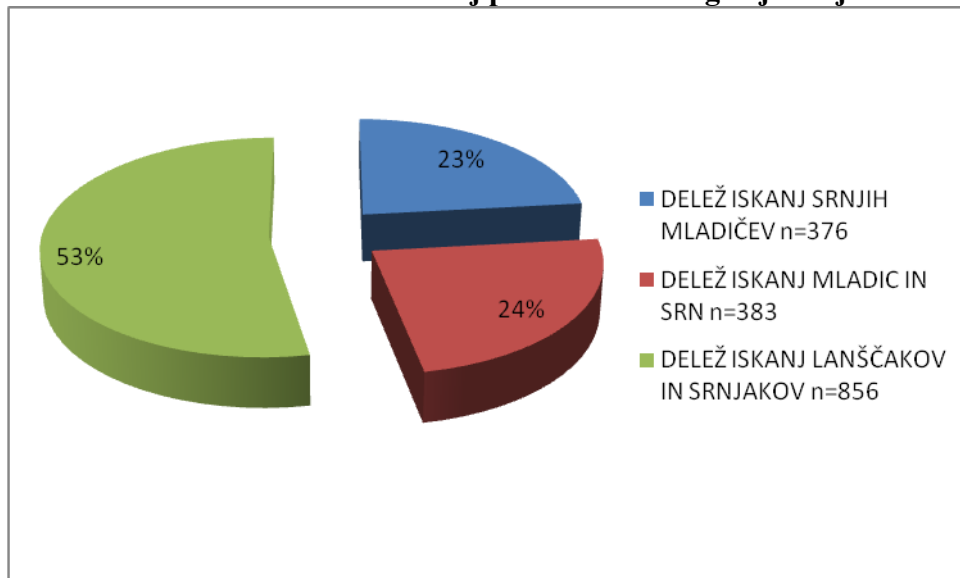


Pri kontrolnih iskanjih velike divjadi (*graf 8*), ko strelec pri pregledu nastrela s psom ni mogel ugotoviti nobenih znakov zadetka, je odstotek nato najdene divjadi vseeno kar 13 %!

ISKANJA SRNJADI:

Graf 9:

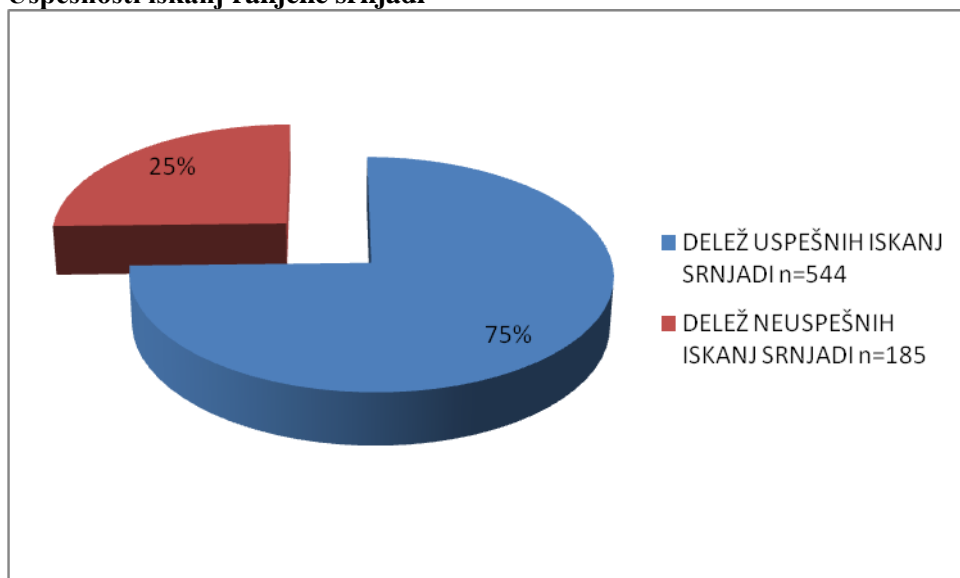
Predstavitev deležev/števila iskanj posamezne kategorije srnjadi



Kot jasno predstavlja **graf 9**, se glede na načrt odstrela srnjadi v lovskih družinah, po strelah bistveno premalo išče mladiče srnjadi in srne v primerjavi s številom izkazanih iskanj srnjakov.

Graf 10:

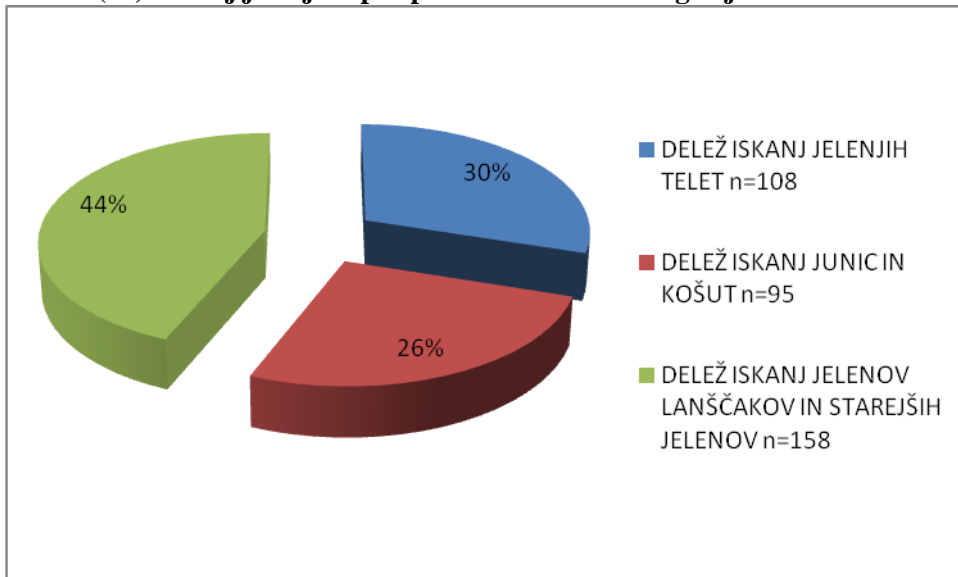
Uspešnosti iskanj ranjene srnjadi



ISKANJA JELENJADI:

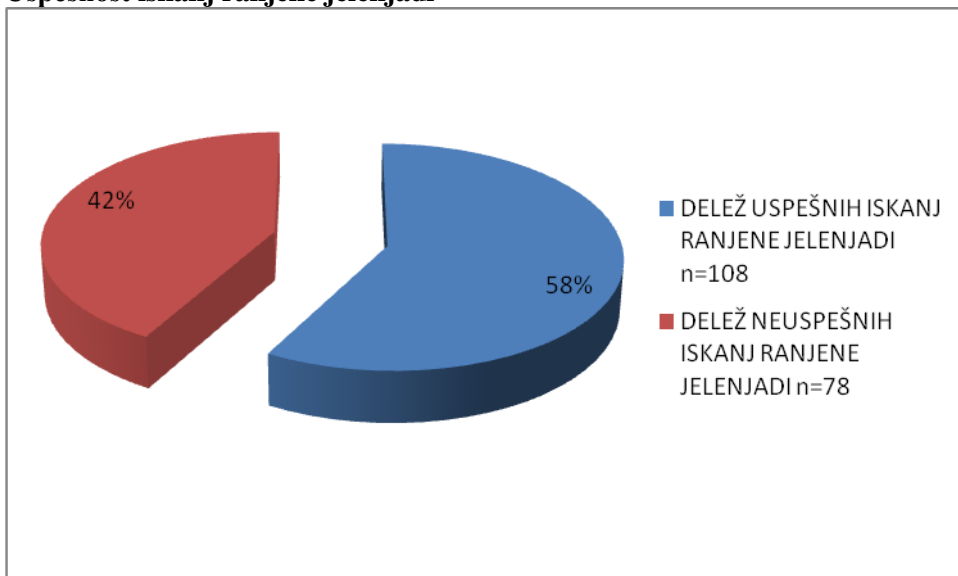
Graf 11:

Deleži (%) iskanj jelenjadi po spolu in starostni kategoriji



Graf 12:

Uspešnost iskanj ranjene jelenjadi

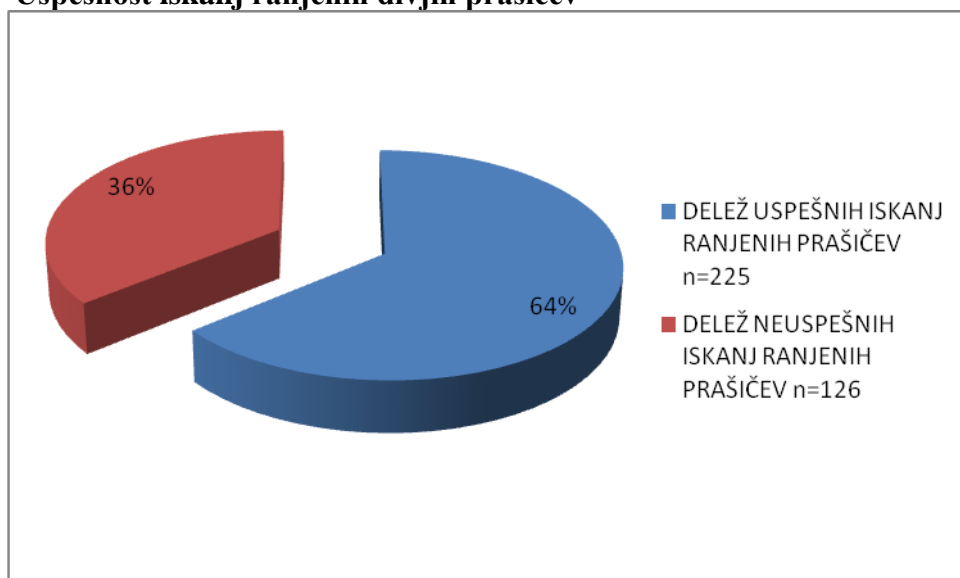


Graf 12 izkazuje, da se je uspešnost iskanj ranjene jelenjadi v letu 2013 znižala za kar 11 % v primerjavi s predhodnim letom, čeprav gre za veliko divjad, ki so jo iskali največkrat.

ISKANJA DIVJEGA PRAŠIČA:

Graf 13:

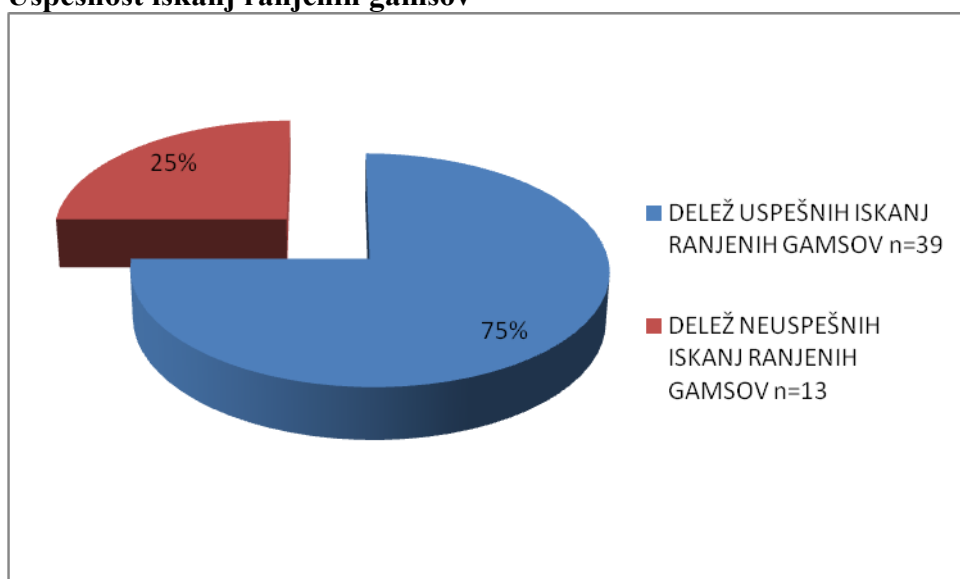
Uspešnost iskanj ranjenih divjih prašičev



ISKANJA GAMSA:

Graf 14:

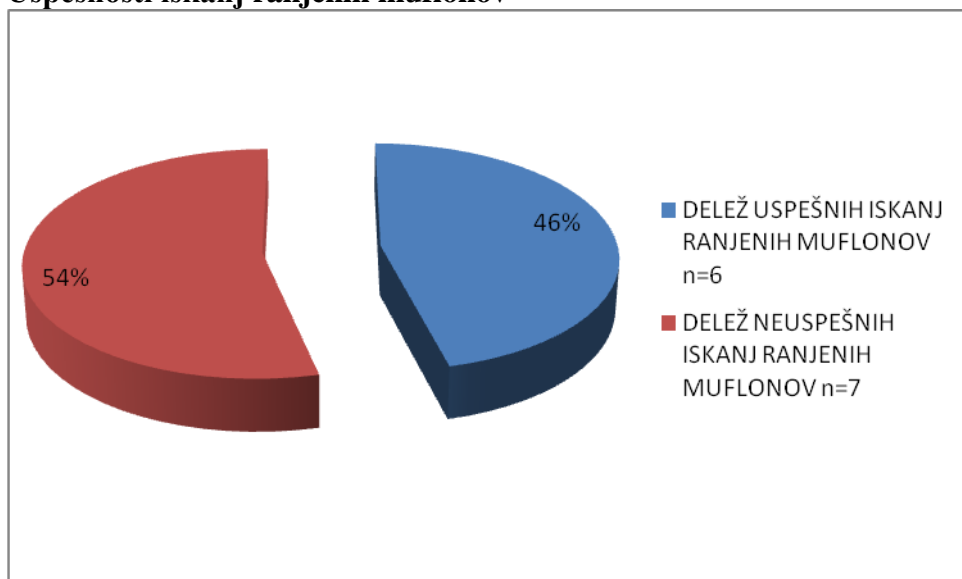
Uspešnost iskanj ranjenih gamsov



ISKANJA MUFLONA:

Graf 15:

Uspešnosti iskanj ranjenih muflonov



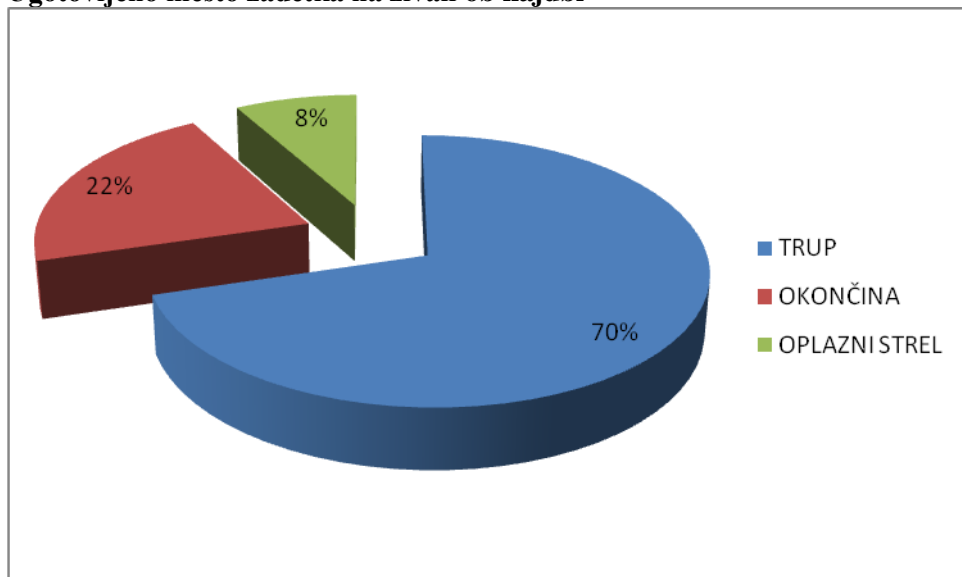
Preglednica 4:

Ugotovitev mesta zadetka ob najdbi divjadi in uspešnost sledenja

UGOTOVITEV ZADETKA	ŠTEVILO USPEŠNIH ISKANJ
V trup	785
V okončino	239
Oplazni strel	91

Graf 16:

Ugotovljeno mesto zadetka na živali ob najdbi



Graf 16 nam pove da je bilo ob najdbi/izsleditvi iskane velike divjadi ugotovljeno, da je bila žival v 70 % zadeta v predel trupa. Le v 22 % je bila najdena, ko je strelec zadel v okončino (nogo) in v le 8 %, ko jo je lovec s strelom/kroglo le oplazil po telesu.

Preglednica 5:

Iskanja z lovskimi psi »krvosledci«, po pasmah in njihova uspešnost

Pasma psa	RU	RN	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	Skupaj iskanj	Skupaj psov
Bavarski barvar	400	188	89	571	489	759	39,18	1248	125
Hanovrski barvar	111	46	25	179	136	182	37,67	361	47
Nemški lovski terier	71	37	13	73	84	110	43,30	194	19
Brak-jazbečar	56	27	11	92	67	119	36,02	186	31
Nemški prepeličar	64	21	8	68	72	89	44,72	161	25
Brandel brak	47	22	5	55	52	77	40,31	129	20
Slovaški kopov	30	21	14	37	44	58	43,14	102	5
Nemški kratkodlaki ptičar	29	8	4	50	33	58	36,26	91	10
Nemški ptičar - žimavec	23	17	6	26	29	43	40,28	72	9
Posavski gonič	29	7	2	31	31	38	44,93	69	5
Resasti jazbečar	4	2	2	23	6	25	19,35	31	8
Planinski gonič	9	4	1	16	10	20	33,33	30	3
Kratkodlaki jazbečar	9	4	3	13	12	17	41,38	29	2
Vajmarski ptičar	7	1	2	18	9	19	32,14	28	4
Beagle	4	2	1	6	5	8	38,46	13	1
Ogrski gonič	8	1	0	2	8	3	72,73	11	2
Terier parson russell	3	2	0	5	3	7	30	10	1
Rodezijski grebenar	4	0	0	5	4	5	44,44	9	1
Bosanski barak	3	0	1	4	4	4	50	8	1
Kratkodlaki istrski gonič	7	0	0	1	7	1	87,50	8	1
Nemški gonič	2	1	0	5	2	6	25	8	3
Koker španjel	4	1	0	2	4	3	57,14	7	1
Špringer španjel	1	0	1	2	2	2	50	4	1

Škotski/Gordon seter	1	0	0	1	1	1	50	2	1
Labradorec	0	0	0	2	0	2	0	2	2
Srbski gonič	0	0	0	2	0	2	0	2	1
Švicarski gonič	1	0	0	0	1	0	100	1	1

Pomen kratic v preglednici 5:

RU – ranjeno, uspešno

RN – ranjeno, neuspešno

SU/VI – skupaj, uspešno / vsa iskanja

KU – kontrolno, uspešno

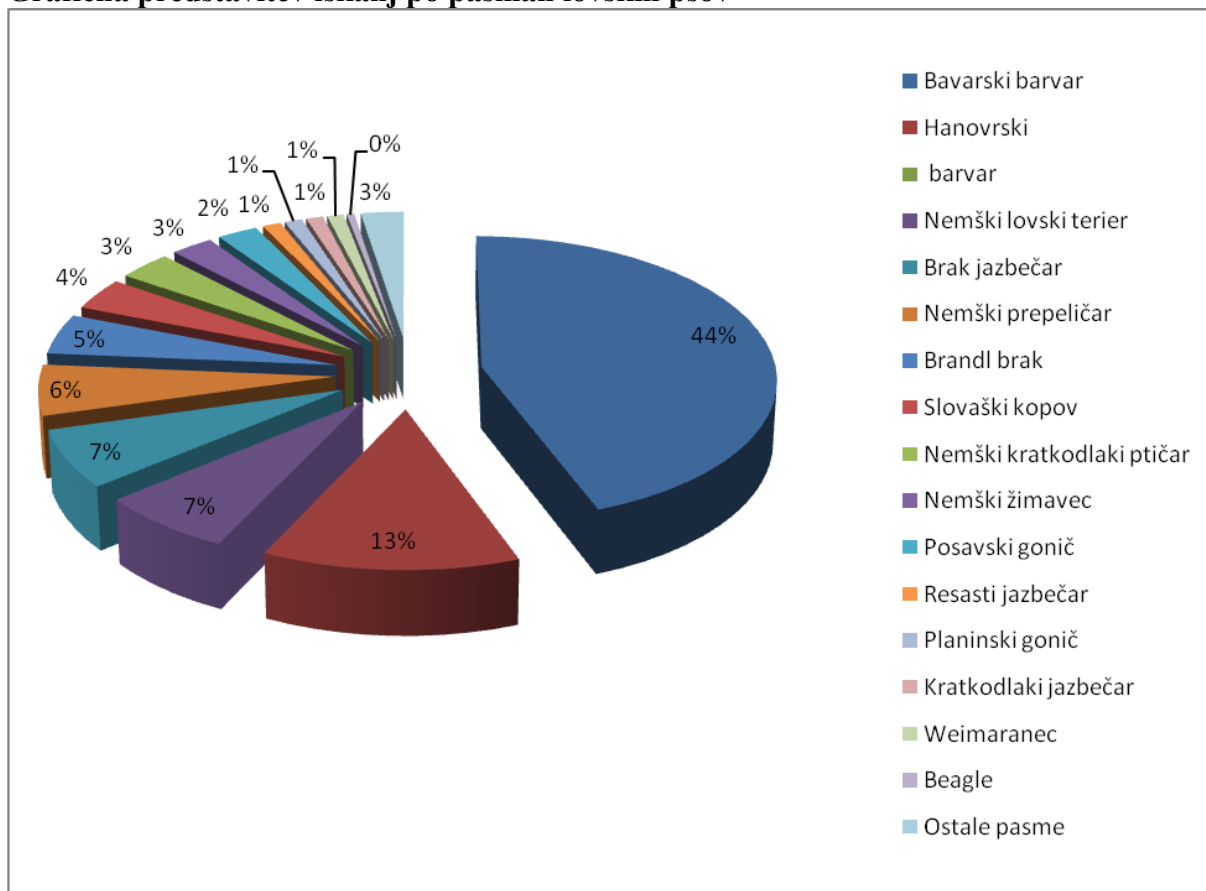
KN – kontrolno, neuspešno

SU – skupaj, uspešno

SN – skupaj, neuspešno

Graf 17:

Grafična predstavitev iskanj po pasmah lovskih psov



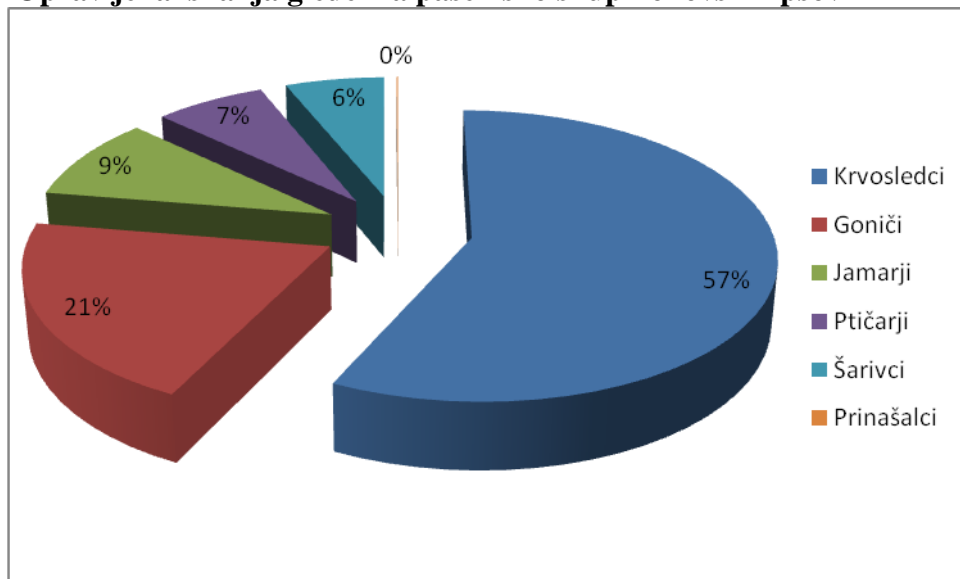
Preglednica 6:

Iskanja po pasemskih skupinah lovskih psov

Pasemska skupina	Št. iskanj
Krvosledci	1.609
Goniči	575
Jamarji	264
Ptičarji	193
Šarivci	172
Prinašalci	2

Graf 18:

Opravljen iskanja glede na pasemsko skupino lovskih psov



Preglednica 7:

Ocenjena vrednost mesa/divjačine najdene velike divjadi in medveda (v evrih)

DIVJAD	ŠTEVILO ŽIVALI	POVPREČNA TEŽA (kg)	POVPREČNA ODKUPNA CENA (kg)	VREDNOST (€)
DIVJI PRAŠIČ	272	38,3	1.30 EUR	13.543
SRNJAK	352	15,6	2.95 EUR	16.199
SRNA	175	14,7	2.95 EUR	7.589
SRNIN MLADIČ	120	9	2.95 EUR	3.186
GAMS	45	16,8	3.50 EUR	2.646
MUFLON	8	18,3	1.425 EUR	209
JELEN	56	105,8	1.75 EUR	10.368
KOŠUTA	48	69,3	1.75 EUR	5.821

TELE	33	39,4	1.75 EUR	2.275
MEDVED	1	27	11 EUR	297
SKUPAJ	1.110			62.133

Upoštevan je cenik odkupovalca divjačine **Nimrod, d.o.o.** za leto 2013, povprečna odkupna cena je izračunana kot povprečje posameznih kategorij divjačine.

Preglednica 8:

Ocenjena vrednost trofejnih delov najdene velike divjadi

DIVJAD	ŠT. NAJDENE TROFEJNE DIVJADI	TROFEJNIH ŽIVALI	OCENJENA TROFEJNA VREDNOST
DIVJI PRAŠIČ	17	9	15.270
SRNJAK	259	223	54.550
GAMS	43	35	28.560
MUFLON	3	3	2.200
JELEN	40	26	24.325
SKUPAJ	362	296	124.905.00 €

Upravljalke lovišč (LD) so od 362 najdenih trofejnih osebkov velike divjadi ocenile 296 lovskih trofej. Za izračun trofej vrednosti je upoštevan Cenik Lovske zveze Slovenije. Vodniki krvosledcev so s svojimi psi poiskali oz. našli glede na finančno ovrednotenje - vrednosti mesa divjačine in oceno lovskih trofej vsaj za **187.038.00 EUR** vrednosti.

Preglednica 9:

Delež opravljenih iskanj v posameznih LUO (OZUL) v letu 2013

OZUL	Število iskanj	Skupen odstrel	Delež opravljenih iskanj glede na odstrel
Gorenjsko OZUL	286	3.410	8,39
Kamniško – Savinjsko OZUL	209	2.178	9,60
Kočevsko – Belokranjsko OZUL	206	2.717	7,58
Notranjsko OZUL	193	2.456	7,86
Novomeško OZUL	104	1.904	5,46
Pohorsko OZUL	365	3.568	10,23
Pomursko OZUL	142	2.985	4,76
Posavsko OZUL	111	2.331	4,76
Primorsko OZUL	247	5.012	4,93
Ptujsko – Ormožko OZUL	58	2.885	2,01
Savinjsko – Kozjansko OZUL	234	3.692	6,34
Slovensko - Goriško OZUL	30	1.845	1,63
Triglavsko OZUL	98	1.536	6,38
Zahodno visoko kraško OZUL	350	3.740	9,36
Zasavsko OZUL	183	2.434	7,52



Foto : Janez Šumak

Preglednica 10:

Delež iskanj velike divjadi posamezne vrste glede na odstrel

Divjad	Odstrel	Št. iskanj	Delež iskanj glede na odstrel
Srnjak	11.539	856	7,42
Srna	8.498	383	4,51
Srnji mladič	9.859	376	3,81
Jelen	912	158	17,32
Košuta	877	95	10,83
Jelenje tele	1.134	108	9,52
Gams	1.666	123	7,38
Muflon	475	30	6,32
Divji prašič	7.713	678	8,80

Iz podatkov v **preglednici 10** je razvidno, da se je v letu 2013 največ iskalo jelene (17,32 % od celotnega odstrela), najmanj pa so lovci v loviščih LD iskali srnje mladiče (le 3,81 % od celotnega odstrela!).

Sklepne ugotovitve

V letu 2013 je bilo evidentiranih nekaj več kot 400 iskanj manj kot v letu 2012. Skupno je bilo vseh iskanj ranjene divjadi 2.822. Vodniki psov krvosledcev so bili s svojimi psi uspešni v 1.116 primerih, kar pomeni skupno 39,55 % uspešnost. Žal moramo ugotoviti da se skupna uspešnost vsako leto zmanjšuje, kar je po naših ocenah posledica tudi neprestanega povečevanja števila kontrolnih pregledov nastrelcev in iskanj. Kar zadeva iskanja, kjer so bili na »nastrelu« ugotovljeni očitni znaki obstrelitve živali, pa je uspešnost 69,28 %.

V letu 2013 je iskalo ranjeno divjad s psi 339 vodnikov krvosledcev. Pri iskanjih se še vedno največ uporablja pse barvarje oz. »specialiste« pasme bavarski barvar in hanovrski barvar. Delež teh dveh pasem pri iskanjih je 57 %. Vodniki pa uporabljajo pri iskanjih obstreljene ali kako drugače ranjene divjadi usposobljene in preizkušene pse kar 27 različnih pasem lovskih psov.

Vodniki krvosledcev so bili največkrat (856) poklicani na iskanja srnjakov 2+ in lanščakov (1+), sledijo iskanja divjih prašičev (678) in srn 2+ ter mladice (1+), 383 iskanj. Glede na izkazan odstrel so vodniki krvosledcev največkrat iskali jelene 2+ in jelene lanščake (1+) kar je zajelo 17,32 % od vsega odstrela; sledijo košute 2+ in junice 1+ kar je zajelo 10,83 % ter jelenja teleta 9,52 %.

Vodniki so s svojimi psi upravljavkam lovišč (LD) našli skupaj za več kot 120.000 EUR trofejno vredne divjadi, ocenjena vrednost mesa te divjadi oz. divjačine pa je znašala več kot 60.000 EUR.

V letošnjem letu (2014) je bila aplikacija LIS - Lisjak v modulu kinologija glede vnosov iskanj posodobljena. KLIK LZS je sprejela tudi nekatere dopolnitve podatkov tako, da bo analiza za letošnje leto (2014), ki jo bomo predstavili v naslednjem letu lahko še podrobnejša in obširnejša.

Vsem iskalcem obstreljene in kako drugače ranjene divjadi želim pri iskanjih v letu 2014, ki so že v polnem teku, čim več uspešnih iskanj.

Ervin Feregotto,

član komisije LZS za lovsko kinologijo

in

vodja DS za spremljanje dela vodnikov lovskih psov

za iskanje ranjene in obstreljene divjadi